

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Заст. декана
філософського факультету
з навчальної роботи

« 31 » 08 2022 р.

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Заст. декана факультету
соціології з навчальної
роботи

« 30 » 08 2022 р.

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Заст. директора
ІНІ «Інститут геології»
з навчальної роботи

« 01 » 09 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ СТУДІЇ

для студентів

галузь знань 10 Природничі науки
спеціальність 103 Науки про Землю
освітній рівень Бакалавр
освітня програма Геологія та менеджмент надрокористування
вид дисципліни Обов'язкова

Форма навчання денна
Навчальний рік 2022/2023
Семестр 5
Кількість кредитів ECTS 2.0
Мова викладання,
навчання та оцінювання українська
Форма заключного контролю залік

Викладачі: Федірко Іван Павлович, канд. філософських наук, доцент кафедри політології
Шелухін Володимир Анатолійович, кандидат соціологічних наук, асистент
кафедри соціальних структур і соціальних відносин

Пролонговано: на 202__/202__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 202__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 202__/202__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 202__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 202__/202__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 202__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2022

Розробники: *Федірко Іван Павлович*, канд. філософських наук, доцент кафедри політології
Шелухін Володимир Анатолійович, кандидат соціологічних наук, асистент
кафедри соціальних структур і соціальних відносин

Затверджено
Зав. кафедри політології
Батрименко (Олег БАТРИМЕНКО)

Протокол № 1 від «26» серпня 2022 р.

Затверджено
Зав. кафедри соціальних структур і соціальних
відносин
Мазурлик (Олег МАЗУРЛИК)

Протокол № 12 від «28» серпня 2022 р.

Схвалено науково-методичною комісією філософського факультету

Протокол від «31» серпня 2022 року № 2

Голова науково-методичної комісії *Маслікова* (Грина МАСЛІКОВА)
(підпис)

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол від «28» серпня 2022 року № 8

Голова науково-методичної комісії *Червінська* (Тетяна ЧЕРВІНЬСКА)
(підпис)

Схвалено науково-методичною комісією ННІ «Інститут геології»

Протокол від «26» 08 2022 року № 1

Голова науково-методичної комісії *Демидов* (Всеволод ДЕМИДОВ)

1. Мета дисципліни – формування у студентів глибоких теоретичних та практичних знань про суспільство як соціально-політичний феномен, чинники його розвитку, стан і особливості в сучасній Україні, а також умінь та навичок вирішувати складні наукові та практичні проблеми суспільно-політичного життя.

2. Попередні вимоги до засвоєння навчальної дисципліни:

Знати основні характеристики становлення та розвитку суспільства.

Вміти отримувати та інтерпретувати інформацію щодо суспільних процесів, осмислювати політичні події, які відбуваються у сучасному суспільстві.

Володіти навичками пошуку, критичного відбору та систематизації інформації як прикладного, так і теоретичного характеру.

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна спрямована на висвітлення основних досягнень світового й вітчизняного соціально-поведінкового та гуманітарного знання. Розкриваються принципи і тенденції функціонування соціальних та політичних систем у цілому, держави як фундаментального соціального й політичного інституту, громадських організацій і політичних партій та їхніх ідеологічних засад. Пояснюється соціальна і політична сутність влади, способи та межі її здійснення, актуальні історичні та сучасні особливості трансформації соціальних структур і політичних режимів, сутність соціальних та політичних відносин в Україні. Порівнюються характеристики традиційного та (пост)модерного, демократичних та недемократичних реалій.

4. Завдання (навчальні цілі) – сформувати навички критичного аналізу; пояснити соціально-політичні явища і процеси, їхню презентацію у ЗМІ, повсякденній свідомості та наукових теоріях з акцентом на сучасне соціологічне та політологічне трактування; розвинути вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми, систематизувати знання про особливості функціонування сучасних соціальних і політичних систем, їхніх структурних елементів та ефективності їхньої діяльності. Завдання дисципліни “Соціально-політичні студії” полягають у наданні студентам загальних та фахових компетентностей, передбачених цією освітньою програмою.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Форма викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Сутність соціальних та політичних феноменів, що є предметом соціологічних та політологічних студій, володіти та застосовувати базовий понятійно-категоріальний апарат соціології і політології	Лекції, семінари, самостійна робота	Доповіді та дискусії, контрольна робота	10
1.2	Актуальні соціальні та політичні проблеми сучасного суспільства, умови та чинники їх виникнення та розв’язання, специфіку їх прояву в українському суспільстві	Лекції, семінари, самостійна робота	Доповіді та дискусії, аналітичні завдання, контрольна робота	10
1.3	Сутність влади як соціального та політичного феномену, ознаки, ресурси та способи її функціонування; відмінності між соціальними, політичними та державними вимірами влади	Лекції, семінари, самостійна робота	Доповіді та дискусії, контрольна робота	10
1.4	Класифікації конфліктів та шляхів їхнього розв’язання; ознаки демократії та роль і місце громадсько-політичних об’єднань у	Лекції, семінари, самостійна робота	Доповіді та дискусії, аналітичні	10

	функціонуванні демократичного режиму; проблеми світового політичного процесу і міжнародних відносин; національні інтереси України, її місце, роль і геополітичний статус у сучасному світі	робота	завдання, контрольна робота	
2.1	Визначати та розкривати сутність актуальних соціальних та політичних проблем, конфліктів сучасного суспільства, їх умови і чинники виникнення та врегулювання; аналізувати соціальні та політичні явища, інтерпретувати їх із позицій сучасного соціологічного та політологічного знання	Лекції, семінари, самостійна робота	Доповіді та дискусії, аналітичні завдання, контрольна робота	10
2.2	Критично осмислювати інформацію про соціально-політичні явища і процеси, яка представлена у масовій свідомості, публікаціях у ЗМІ та в соціальних мережах, його обґрунтованість з точки зору сучасних соціології та політології; застосовувати соціально-політичні знання в майбутній громадській діяльності та спорадичній політичній участі	Лекції, семінари, самостійна робота	Доповіді та дискусії, аналітичні завдання, контрольна робота	10
2.3	Визначати ціннісні засади різних політичних ідеологій та концепцій; орієнтуватися в програмах і платформах основних політичних партій та рухів, які впливають на політичне життя України; виявляти інтереси та цінності, що спонукають діяти різних суспільно-політичних суб'єктів та розрізняти особисті та структурні мотиватори їх вибору	Лекції, семінари, самостійна робота	Доповіді та дискусії, аналітичні завдання, контрольна робота	10
3.1	Використовувати знання іноземних мов для аналізу іншомовного масиву професійних текстів, зокрема, аудіо та відео матеріалів (електронних лекцій / курсів / диспутів / інтерв'ю тощо) для оволодіння актуальними знаннями, всебічного розуміння предмету дослідження	Семінари, самостійна робота	Доповіді та дискусії, аналітичні завдання	5
3.2	Демонструвати знання в дискусійному форматі, беручи участь у професійному обговоренні винесених тем на наукових семінарах, круглих столах, колоквиумах, дебатах тощо; презентувати результати проведених досліджень будь-якої з тенденцій, що трансформують усталені уявлення / підходи / процеси та інститути в сучасних умовах	Семінари, самостійна робота	Доповіді та дискусії, аналітичні завдання	10
3.3	Оперувати інформаційними засобами, що сприяють презентуванню результатів дослідження у систематизованому вигляді з використанням інфографіки	Семінари, самостійна робота	Доповіді та дискусії, аналітичні завдання	5
4.1	Самостійно знаходити та критично осмислювати науково-публіцистичні тексти та інші інформаційні джерела з суспільно значимих питань, виконувати усі види контрольних завдань, максимально уникаючи надмірного цитування, прихованих запозичень та інших видів фальсифікатів	Семінари, самостійна робота	Аналітичні завдання, контрольна робота	5
4.2	Бути відповідальними у здійсненні наукових досліджень на всіх його етапах, від підбору	Семінари, самостійна	Усне опитування	5

джерел до винесення аналітичних суджень із достовірністю, всебічністю та максимальною об'єктивністю дослідження як ознакою наукової сумлінності дослідника	робота		
--	--------	--	--

Структура курсу: лекційні заняття, семінарські заняття, самостійна робота студентів.

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні Результати навчання	РН дисципліни													
	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2		
ПРН02. Використовувати усно і письмово професійну українську мову	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+			
ПРН13. Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення					+	+	+		+	+	+	+		
ПРН17. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи					+				+					
ПРН19. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та між культурності						+	+					+		
ПРН20. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним											+			

7. Схема формування оцінки.

Форми оцінювання студентів:

Семестрове оцінювання (максимально можлива / мінімально допустима кількість балів):

- усна доповідь, доповнення та участь у дискусіях на семінарах – 40/24 бали;
- самостійна робота (аналітичні завдання): – 40/24 бали;

Підсумкове оцінювання (залік) у формі підсумкової контрольної роботи: максимальна оцінка 20 балів (рубіжна оцінка 12 бали). Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за залік не може бути меншою ніж 12 балів. **Підсумкове оцінювання у формі заліку не є обов'язковим, при відмові від участі у даній формі оцінювання студент не отримає відповідні бали до підсумкової оцінки.**

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100 бальною шкалою.

Підсумкова оцінка виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру, як сума (проста або зважена) балів за систематичну роботу впродовж семестру та отриманих під час заліку.

	Семестрова кількість балів	ПКР абоЗалік	Підсумкова оцінка
Мінімум	48	12	60
Максимум	80	20	100

Студент не допускається до заліку якщо під час семестру він набрав менш як 40 балів.

Організація оцінювання: Контроль здійснюється за модульно-рейтинговою системою та передбачає: виконання завдань самостійних робіт та проведення семінарів (де студенти мають продемонструвати якість засвоєних знань та вирішити поставлені задачі, використовуючи окреслені викладачем методи та засоби). Підсумкове оцінювання проводиться у формі заліку (підсумкової контрольної роботи).

Шкала відповідності оцінок:

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни.

Тематичний план лекцій і семінарських занять

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
1	Специфіка соціологічного знання і соціологічних даних. Структурні виміри суспільства і соціальна мобільність	2	1	4
2	Сучасні глобальні та регіональні соціальні проблеми.	2	1	4
3	Громадська думка та громадські настрої. Розуміння громадської думки	2	1	4
4	Соціальні проблеми сучасних суспільств: українське суспільство у порівняльній перспективі	2	1	3
5	Політика як соціальне явище, теоретичне знання та форма діяльності. Еволюція політичного знання.	2	1	3
6	Формування і функціонування політичних систем. Політична влада як суспільне явище.	2	1	3
7	Соціальна правова держава та громадянське суспільство.	2	1	3
8	Громадсько-політичні об'єднання в політичній системі.	2		3
9	Світові ідейно-політичні доктрини. Основні тенденції розвитку сучасної світової політики	2	1	3
	Підсумкова контрольна робота	2		
	ВСЬОГО	20	8	30

Загальний обсяг 60 год., в тому числі:

Лекцій – 20 год.
Семінари – 8 год.
Консультації – 2 год.
Самостійна робота – 30 год.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Бжезінський З. Стратегічне бачення: Америка і криза світової влади / Пер. з англ. Г.Лелів.- Львів: Літопис: 2012.- 168 с.
2. Богдан О. Що варто знати про соціологію та соціальні дослідження? Посібник-довідник для громадських активістів та всіх зацікавлених / Олена Богдан; консультант-рецензент Володимир Паніотто. К.: Дух і Літера, 2015. 380 с.
3. Воронов І.О. Демократичний транзит: політико-владні трансформації.- К.: Генеза, 2006.– 232с.
4. Кирилюк Ф. М., Батрименко О. В. Історія зарубіжних політичних вчень: Навч.-метод. посібник. - К.: ТОВ «XXI століття: Діалог культур», 2005. - 256 с.
5. Консолідація українського суспільства: шляхи, виклики, перспективи. Інформаційно-аналітичні матеріали до Фахової дискусії / Центр Разумкова за підтримки програми “Matra” МЗС Нідерландів та Фонду Конрада Аденауера. Київ, 16 грудня 2016 р. 100 с.
6. Політична система та інститути громадянського суспільства в сучасній Україні: Навч.посібник / Ф.М.Рудич та ін. – К., 2008
7. Політологічний енциклопедичний словник / Упоряд. В.П.Горбатенко та ін. –К., 2004
8. Політологія: відповіді на питання екзаменаційних білетів: навч.посіб. / за ред. В.Ф. Цвиха.- К., 2012
9. Політологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів. / За ред. Цвиха В.Ф., Батрименка О.В. - К.: ВПЦ “Київський університет”, 2009 – 629 с.
10. Стан сучасного українського суспільства: цивілізаційний вимір / За наук. ред. М. О. Шульги. Київ: Інститут соціології НАН України, 2017. 198 с.
11. Структурні виміри сучасного суспільства. Курс лекцій / За ред..С.Макеєва. – Київ: Інститут соціології НАН України, 2006. – 372 с.

Додаткова:

1. Арістотель. Політика. Пер. з давньогр. та передм. О. Кислюка. – К.: Основи. 2003. – 239 с.
2. Вебер М. Покликання до політики // Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика /Пер. з нім. ОлександрПогорілий. – К.: Основи, 1998. – С. 173-191.
3. Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика / Пер. з нім. Олександр Погорілий. — К: Основи, 1998. — 534 с.
4. Вектори змін українського суспільства / За ред. В.М.Ворони, М.О.Шульги. – К.: Інститут соціології НАН України, 2014. – 466 с.
5. Класики політичної думки від Платона до Макса Вебера / Євгеній Причепій (ред.). – К.: ВК ТОВ “Тандем”, 2002. – 582 с.
6. Лібанова Е.М. Нерівність в українському суспільстві: витоки та сучасність // Економіка України. – 2014. – № 3(628). - С. 4 – 18.
7. Малиш Л. Принципи та правила вимірювання структурних нерівностей у соціології: монографія / Ліна Малиш. Київ : НаУКМА, 2019. 370 с.
8. Опитування громадської думки. Як правильно розуміти та інтерпретувати соціологічні дані. Посібник для журналістів та всіх, хто працює з соціологічними даними / Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва. Видання третє, доповнене. К., 2020. 110 с.

9. Парсонс В. Публічна політика. Вступ до теорії й практики аналізу політики. - К.: Києво-Могилянська академія, 2006. - 550 с.
10. Симончук О. Соціальні класи в сучасних суспільствах: евристичний потенціал класового аналізу: монографія. Київ: Інститут соціології НАН України, 2018. 416 с.
11. Соціально-психологічні чинники інтеграції українського соціуму / [О.Г.Злобіна, М.О.Шульга, Л.Д. Бевзенко та ін.]; за наук.ред. О. Г. Злобіної. Київ : Інститут соціології НАН України, 2016. 276 с.
12. Соціологія політики: Енцикл.словник / Авт.-упоряд. В.А. Полторак, О.В. Петров, А.В.Толстоухов. – К.: Вид-во Європ.ун-ту, 2009. – 442 с.
13. Соціологія: підручник / Ю. Ф. Пачковський, Н. В. Коваліско, І. В. Городняк та ін.; за ред. д-ра соціол. наук, проф. Ю. Ф. Пачковського. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 418 с.
14. Сталий людський розвиток: забезпечення справедливості: Національна доповідь / кер. авт. колективу Е.М. Лібанова / Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи. – Умань : Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2012. – 412 с.
15. Суспільна трансформація: концептуалізація, тенденції, український досвід: [монографія] / [В. Бурлачук, О. Іваненко, В. Казаков та ін.; за ред. В. В. Танчера, В. П. Степаненка]; НАН України, Ін-т соціології. Київ: Ін-т соціології НАН України, 2004. 243 с.
16. Шестаковський О. П., Білоус Є. В. Базові культурні особливості українського суспільства і можливості їх використання для соціально-економічного розвитку: наукова доповідь / За ред. О. М. Балакіревої; НАН України, ДУ "Ін-т екон. Та прогнозув. НАН України". К., 2015. 36 с.
17. Шульженко Ф.П. Соціально-правова держава в Україні: проблеми становлення та модернізації. Монографія.- К., 2007
18. Heywood A. Political Ideologies: An Introduction. - Palgrave Macmillan; Fifth Edition, 2012. - 392 p.
19. Introduction to Politics / R. Garner (Author), P. Ferdinand (Author), S. Lawson (Author). - Oxford University Press; 2 edition, 2012. - 560 p.
20. Lipset S. M. Political Man: The Social Bases of Politics. - The Johns Hopkins University Press, 1981. - 608 p.
21. The Cambridge history of twentieth-century political thought \ Ed. by T. Ball, R. Bellamy. - Cambridge University Press, 2008 -746 p.

10. Електронні ресурси

1. Агенція суспільної інформації "Ініціатива" <http://www.asi.org.ua/>
2. Бібліотека факультету соціології Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://www.socd.univ.kiev.ua/>
3. Вісник Київського національного університету. Серія: Соціологія. <http://www.socd.univ.kiev.ua/uk/visnik-kiyivskogo-nacionalnogo-universitetu-imeni-tarasa-shevchenka-sociologiya>
4. Державний Комітет Статистики України - www.ukrstat.gov.ua
5. Інститут громадянського суспільства <http://www.csi.org.ua/>
6. Інститут соціології НАН України (електронна бібліотека) http://i-soc.com.ua/institute/el_library.php
7. Київський міжнародний інститут соціології <http://kiis.com.ua/>
8. Мережа аналітичних центрів України <http://www.intellect.org.ua/>
9. Міжнародний центр перспективних досліджень <http://www.icps.kiev.ua/library>
10. Онлайн бібліотека по політології і політ. наукам <http://politics.ellib.org.ua/>
11. Ресурсний центр з соціології, Харківський національний університет ім. В.Н.Каразіна <http://www.sociology.kharkov.ua/> (електронна бібліотека, тексти публікацій, корисні посилання)
12. Український незалежний центр політичних досліджень <http://www.ucipr.kiev.ua/>